

Driekanalen route

Fietsen langs het Netekanaal,
het Albertkanaal en de Antitankgracht

Voorwoord

Water is in Ranst alomtegenwoordig. Het is dan ook je metgezel op deze fietstocht: je kronkelt mee met de bochten van de kleine Nete, hoopt op wind mee (en dus topsnelheden) langs het kaarsrechte Nete- en Albertkanaal en laat je meevoeren langs de nu zo vreedzame Antitankgracht.

Onderweg steek je ook drie keer een autosnelweg over. Wie daarover vlamt, kan niet vermoeden welke parels hier nog liggen. Van de waterrijke beemden langs de Nete en het Netekanaal tot het grootste vleermuizenreservaat van Vlaanderen. Langs akkers, boomgaarden, oude kasteeldomeinen, bossen en beschermd natuurgebied.

Op je pad kom je meer dan genoeg mooie picknickplaatsjes en horecazaken tegen. Je bent immers niet voor niets in het Land van Playsantiën!

Veel fietsplezier!

college van burgemeester
en schepenen van Ranst

Start en einde

GC Den Boomgaard

Antwerpsesteenweg 43, Broechem.

Steek aan de brandweerkazerne de Antwerpsesteenweg over, neem de Sintelweg en fiets naar knooppunt 85.

Liever met het openbaar vervoer?

Vertrek aan het station van Lier en fiets 3,2 km tot aan knooppunt 88.

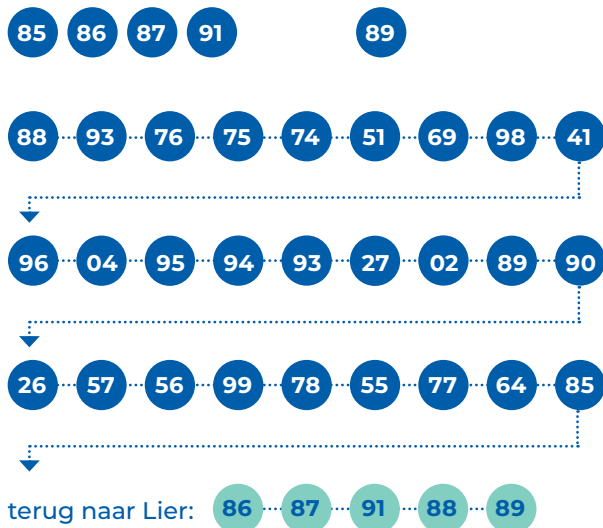
Je kan er ook een fiets huren in het Fietspunt Lier. Reserveer vooraf je exemplaar op www.fietsenwerk.be.

Knooppunten

Vanuit Den Boomgaard

Vanuit Lier

Bezienswaardigheden onderweg →

© J. Guldentops

© J. Guldentops

91

Jachthaven van Emblem

Wie de tocht in Lier start, komt hier pas op het einde van de tocht langs. Maar je kan de jachthaven al wel zien liggen terwijl je tussen knooppunt 93 en 76 fietst.

In een groen hoekje, tussen de sluis van Duffel en die van Viersel, ligt de jachthaven van Emblem. Vandaag heeft het Netekanaal nog weinig economisch nut en is het vooral aantrekkelijk voor pleziervaart en waterrecreatie. Sinds 1994 hebben heel wat plezierjachten hier hun vaste thuisbasis. De schippers ontmoeten elkaar in clublokaal den Daawer, een voormalig duwschip. Ook jij bent er in het weekend welkom om iets te drinken.

6

© S. Correwyn

93 → 74

Het Netekanaal

Vanaf knooppunt 93 tot aan het Albertkanaal is het Netekanaal je metgezel.

Het Netekanaal verbindt het Albertkanaal bij Viersel met het bevaarbare deel van de Nete, stroomafwaarts van Lier bij Duffel. Het is in totaal 15 kilometer lang en loopt parallel met de Nete. De werken startten in 1933 met het tracé Viersel-Lier, de verbinding van Lier tot Duffel kwam er pas na de Tweede Wereldoorlog.

Dankzij het kanaal kunnen schepen uit het zuiden of het westen het Albertkanaal bereiken zonder langs Antwerpen te moeten varen. Het is ook belangrijk voor de drinkwatervoorziening van de streek. Tot 1995 gebeurde de drinkwaterproductie op basis van Netewater, dat eerst in Rumst en later in Duffel van de Nete werd afgetapt. In 1995 schakelde AWW, nu Water-link, over op water uit de Maas, dat via het Albert- en Netekanaal de productiecentra in Walem en Oelegem voedt.

7

76

Sluiswachterswoning aan het Netekanaal en de Kleine Nete

De oude sluiswachterswoning is een stille getuige van het vroeger drukbevaren 'Sas van Emmelen'. Hier woonden in het begin van de 20e eeuw sluiswachter Jozef Bastiaens en zijn echtgenote Amelia Brocken. Amelia was burgemeester van Emblem van 1921 tot 1926. Daarmee was Madame van 't Sas, zoals ze genoemd werd, een van de eerste vrouwelijke burgemeesters van België!

© Emblehem les bains. Prentkaart ca. 1900. Archief Schoonvliet & Schoonvliet

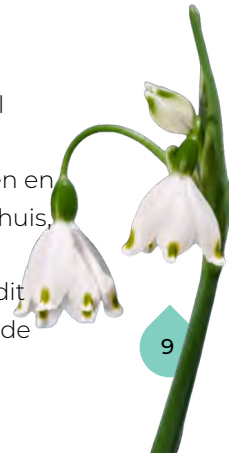
tussen 76 & 75

Kleine Netevallei

De Kleine Netevallei herbergt heel wat natuurparels. In de vroegere vloeibeemden zijn zeldzame dieren en planten van waterrijke gebieden thuis, zoals het zomerklokje.

Van begin april tot eind mei luidt dit zeldzame en beschermde plantje de zomer in.

9

76

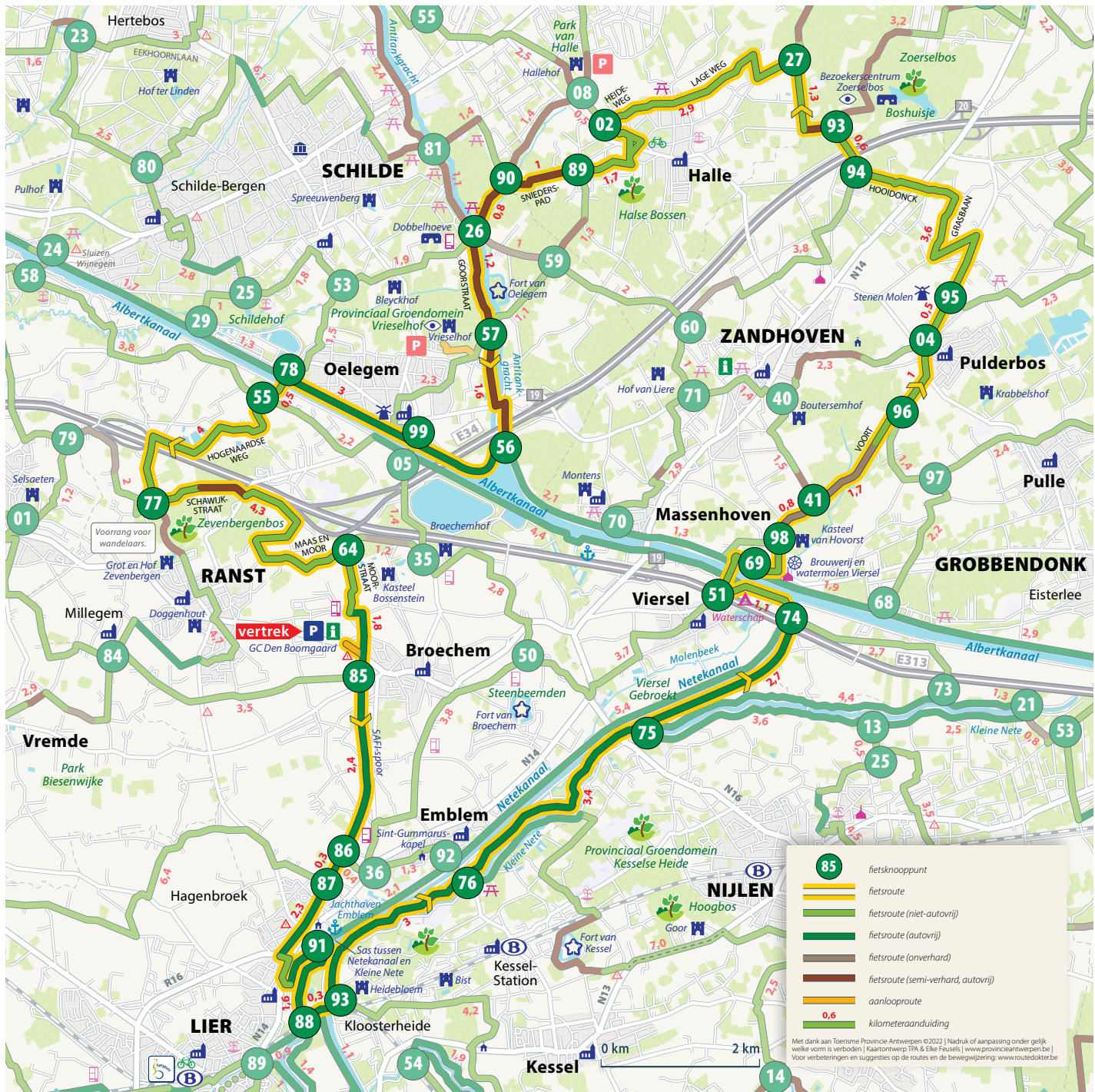
Emblem: het dorp van Sint-Gummarus

Zie je die kerktoren links aan de overkant? Daar ligt het centrum van Emblem, een deelgemeente van Ranst én het dorp van Sint-Gummarus. Je komt er niet door met de fiets, maar het verdient wel een woordje uitleg.

Sint-Gummarus, dat is toch die heilige van Lier? Klopt! Maar wat minder mensen misschien weten, is dat Gummarus in Emblem geboren werd. Ook andere belangrijke momenten van zijn leven speelden zich in deze kleine deelgemeente van Ranst af. In het dorp liet dat zijn sporen na. De Sint-Gummaruskerk bijvoorbeeld kwam er in 1855 op de plaats waar Gummarus oorspronkelijk zou zijn begraven. De heilige pronkt in de gevel van het statige voormalige gemeentehuis en op de smeedijzeren windvaan. En tenslotte is er de barokke Sint-Gummaruskapel, gebouwd op de plek waar de heilige een miraculeuze bron deed ontspringen.

8

51 → 69

Het Albertkanaal

Zelfs Napoleon Bonaparte droomde al van een verbinding tussen de Schelde en de Maas, maar het zou nog meer dan een eeuw duren voordat de waterweg van Antwerpen naar Luik er kwam. Op 31 mei 1930 stak koning Albert I de eerste spade voor het naar hem genoemde kanaal in de grond.

Van Antwerpen tot Olen volgde het nieuwe kanaal gedeeltelijk het traject van de 19de-eeuwse Herentalse Vaart. Op de oude vaart lag er op regelmatige afstanden een sluis met een opendraaiende brug om de schepen te laten passeren. Het nieuwe Albertkanaal daarentegen kreeg hoge, vaste ijzeren bruggen. Heel lang waren dat de typische 'vierendeelbruggen', genoemd naar ingenieur Arthur ridder Vierendeel (1852-1940), die hiervoor een nieuw type constructie uitvond.

Door de verbreding van het Albertkanaal en de grotere schepen zijn de oude vierendeelbruggen één na één vervangen door een meer eigentijds ontwerp.

69

De brouwerij en de watermolen van Viersel

Wie het water nu al in de mond komt, moeten we meteen teleurstellen: hier stroomt geen bier meer uit de tanks. Toch kan je deze locatie al kennen: in de voormalige brouwerij De Valk startte pater en godsdienstleraar Luc Versteylen (1927-2021) in 1970 een samenleefexperiment, dat de grondslag zou vormen van de groene beweging in Vlaanderen. Tot op de dag van vandaag is de Oude Brouwerij een plaats waar iedereen die wil enkele dagen kan samenleven vanuit de waarden stilte, soberheid en samenhang.

Vlakbij op de Herentalsebaan ligt de watermolen van het kasteel van Hovorst. Het is een zeldzaam bewaard voorbeeld van een watermolen die deel uitmaakte van een kasteeldomein. De molen is sinds 1992 beschermd als monument. De oudste bronnen over de watermolen gaan terug tot 1210, maar hij werd volledig herbouwd in de tweede helft van de 19de eeuw. Het kasteel van Hovorst zelf is privé-eigendom en dus niet te bezoeken. Je kan het wel zien liggen in de Hofstraat, aan knooppunt 98.

De stenen molen van Pulderbos

In het centrum van Pulderbos zie je hem al staan: de stenen molen op de Molenheide. Sinds 1843 steekt hij zijn wieken in de wind. Elke zondagmiddag draait en maalt de molen nog altijd. Stap gerust binnen om de molenaar aan het werk te zien en een molenbrood te kopen.

Het Boshuisje

Aan goede horeca geen gebrek op onze route, maar Het Boshuisje lichten we er toch even uit. In dit voormalige boswachtershuisje in Halle-Zoersel was Hendrik Conscience ooit te gast. De man die zijn volk leerde lezen zou hier aan het haardvuur het dramatische verhaal hebben opgepikt dat hem inspireerde voor 'De Loteling'. Ook als je de roman uit 1850 niet gelezen hebt, ken je het verhaal misschien wel van de film uit 1974 met Jan Declair in de hoofdrol.

Aan de overkant van Het Boshuisje ligt het bezoekerscentrum van het Zoerselbos. Elk weekend kan je hier bij de Vrienden van het Zoerselbos informatie inwinnen over het oude bos en het natuurgebied dat bijna 400 hectare groot is.

© S. Carrewyn

© Toerisme Provincie Antwerpen

26 → 56

De Antitankgracht

De Antitankgracht werd aangelegd net voor de Tweede Wereldoorlog en maakte deel uit van de Antwerpse fortengordel. Ze moest Antwerpen beschermen tegen een mogelijke Duitse tankaanval. De gracht heeft een V-vormig profiel. Zo vormen de zijden van de gracht een steile helling die te scherp was voor de tanks van die tijd.

Tussen het hoogste en het laagste punt van de gracht is 13 meter verschil, waardoor er 15 sluisen moesten worden gebouwd om het waterpeil te beheersen. Op de oevers kwamen ook bunkers. Wie goed telt, kan er nog 48 vinden. Sinds 1994 is de Antitankgracht beschermd als landschap. Vandaag is het dé locatie voor een fietstocht.

© Shutterstock, iammarginofficial

© D. Huygens

tussen **26** & **57**

Fort Oelegem

Wist je dat dit één van de belangrijkste vleermuizenreservaten van Vlaanderen is? In het fort hebben zo'n 1 300 vleermuizen hun thuis gevonden. Het betonnen Fort Oelegem werd tussen 1909 en 1914 gebouwd. Het maakte deel uit van de hoofdverdedigingslinie rond Antwerpen, de zogeheten Stelling van Antwerpen. Sinds 1974 heeft het geen militaire functie meer en in 1995 werd het een beschermd monument.

Wie wil kan zijn fietstocht even onderbreken en via het vlonderpad een wandeling maken door het provinciaal groendomein Vrieselhof.

© S. Correwyn

© Toerisme Provincie Antwerpen

tussen **26** & **57**

Kasteel en groendomein Vrieselhof

In het provinciaal groendomein Vrieselhof kan je wandelen, ravotten in het speelbos, picknicken, aan activiteiten deelnemen of iets drinken met zicht op het kasteel. Het huidige gebouw dateert van vlak na de Eerste Wereldoorlog, maar heeft diepe wortels: het gaat terug tot een laatmiddeleeuws 'omwatern huys'.

Het groendomein Vrieselhof ligt in het beschermde landschap 'Vallei van het Groot Schijn'. In het noorden van het domein kom je deze rivier tegen.

© S. Correwyn

© S. Correwyn

© B. Janssens

© B. Janssens

77

Zevenbergenbos en Hof Zevenbergen

Hier kan je een wandeling starten door het waardevolle Zevenbergenbos, dat in beheer is van Natuurpunt en de gemeente Ranst. In het voorjaar bedekt een prachtig tapijt bosanemonen en sleutelbloemen de bodem. Een andere trekpleister is de Lourdesgrot in cementrustiek uit 1951. Hier komen gelovigen bidden, maar ook heel wat wandelaars houden er even halt voor een moment van rust en bezinning.

Aan de rand van het bos ligt het Hof Zevenbergen, gebouwd op de funderingen van een oud kasteel. Dat werd in het begin van WO I om strategische redenen door het Belgische leger in brand geschoten. Van de historische gebouwen zijn enkel nog twee monumentale toegangspoorten in rococostijl en twee dienstgebouwen over.

halfweg 64 & 85

Het Safi-spoor

Kort voor de Eerste Wereldoorlog liet het Belgische leger een spoorweg aanleggen vanuit Lier, via Broechem, Ranst, Oelegem en 's-Gravenwezel naar het fort van Kapellen. Het was de bedoeling om de forten op de fortengordel rond Antwerpen via dit spoor te bevoorraden met manschappen, wapens, voedsel en paarden.

Na de oorlog bleven enkel de stukjes Duffel-Lier en Lier-Oelegem over. Sinds 1927 gebruikte de Société Anversoise Foncière et Industrielle (S.A.F.I.) de lijn om betonnen rioolbuizen vanuit haar fabriek in Oelegem te vervoeren. De spoorweg bleef tot 1970 in gebruik. Nu is het op de oude spoorwegbedding heerlijk en veilig fietsen tussen Ranst en Lier.

Meer info,
extra fiets- en
wandelroutes,
lekkere adresjes
onderweg:

[www.ranst.be/
toerisme](http://www.ranst.be/toerisme)

Redactie: Themaraad toerisme in samenwerking met de Erfgoedraad Ranst, Linda Bracke, Joke Bungeneers, Bart Janssens, Emiel Jaspers, Paul Van Deun, Karen Wallebroek, de heemkundige kringen Brucheem en De Brakken, het gemeentelijk documentatiecentrum.

Kaartopmaak: Toerisme Provincie Antwerpen en Elke Feusels.

Fotografie & Illustratie: © S. Correwyn, D. Huygens, J. Guldentops, Toerisme Provincie Antwerpen – M. De Backer, B. Janssens, S. Dewickere, Archief Schoonvliet & Schoonvliet, Shutterstock.

Lay-out & drukwerk: Nadruk.

Verantwoordelijke uitgever:

Johan De Ryck, burgemeester,
G. Peetersstraat 7, 2520 Ranst.

© Ranst 2022

